

בית המשפט העליון

תמצית פסק הדין בא"ב 1156/21 עוצמה יהודית נ' מראענה

תאריך מתן פסק הדין: 28.2.2021, ט"ז באדר התשפ"א

שופטי ההרכב: הנשיאה א' חיות; השופט נ' הנדל; השופט י' עמית; השופט נ' סולברג; השופטת ד' ברק-ארז; השופט מ' מזוז; השופטת ע' ברון; השופט ג' קרא; השופט ד' מינץ.

בית המשפט העליון קבע היום בדעת רוב (הנשיאה א' חיות והשופטים נ' הנדל, י' עמית, נ' סולברג, ד' ברק-ארז, מ' מזוז, ע' ברון וג' קרא, כנגד דעתו החולקת של השופט ד' מינץ) כי אין לאשר את החלטת ועדת הבחירות המרכזית לפסול את מועמדת מפלגת "העבודה", אבתיסאם מראענה-מנוחין, מלהתמודד בבחירות לכנסת ה-24. בית המשפט קבע כי אף שהתבטאויותיה של מראענה כפי שהוצגו בבקשת הפסילה הן מקוממות ביותר, לא הוצגה תשתית ראייתית מספקת – מבחינה כמותית או איכותית – המצדיקה את פסילתה של מראענה באיזו מן העילות שעליהן התבססה ועדת הבחירות.

הדיון התמקד בעילות הפסילה שמנויות בסעיפים 7א(א)(1) ו-7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת, ולפיהן ניתן למנוע התמודדות של מועמד בבחירות אם יש במעשיו או בהתבטאויותיו משום "שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית" או משום "תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל". שופטי הרוב עמדו על כך שהתבטאויותיה של מראענה – ובמיוחד דברים שאמרה בראיון שנערך עמה בשנת 2008 למקומון שהופץ באזור זיכרון יעקב, במהלכו ציינה, בין היתר, כי "הייתי משמידה את זיכרון יעקב. תדגיש, בלי להרוג. שתחזרו לארה"ב או לפולניה" – הן אכן בעייתיות, מעוררות שאט נפש ומקוממות ביותר, וכפי שהיא עצמה בחרה לכנות חלק מהן בדיעבד, "עלובות". עם זאת, צוין כי תחושת קבס לחוד ועילות הפסילה הסטטוטוריות לחוד ונקבע כי התבטאויות אלו אינן עולות, בנפרד או במצטבר, כדי "מסה קריטית" של ראיות שעשויה להצדיק את פסילתה.

באשר לעילה שמנויה בסעיף 7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת, שעניינה תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור נגד המדינה, הודגש כי התבטאויותיה של מראענה אינן כוללות התייחסות מפורשת לפעולות טרור, שבח לפעילות שכזו או קריאה לביצועה בעתיד, וכי בהיעדר תמיכה באלימות נשללת מניה וביה תמיכה במאבק מזוין, לא כל שכן במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור.

באשר לעילה שבסעיף 7א(א)(1) לחוק-יסוד: הכנסת, שעניינה שלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הודגש כי אמירתה של מראענה משנת 2008 בדבר "השמדת" זיכרון יעקב פוגעת בעצבים החשופים ביותר של העם היהודי אשר מדינת ישראל היא ביתו והמקום שבו יוכל לחיות לבטח. בית המשפט הדגיש, עם זאת, כי במהלך הדיון שהתקיים ביום 24.2.2021 ביקשה מראענה את רשות הדיבור והצהירה באופן שאינו משתמע לשתי פנים כי היא מתנצלת על התבטאויותיה. בהקשר זה ציין בית המשפט כי לאורך השנים נקבע בפסיקה שיש לתת משקל להבעות חרטה ולהתנצלויות של המועמד עצמו, וכי בית המשפט אף נמנע בעבר מלפסול מועמד יותר מפעם אחת – כמו למשל, בעניינו של ברוך מרזל – גם כשהתברר שלא עמד בהבטחתו לשנות מדרכיו.

נוכח כל זאת, נקבע על ידי שופטי הרוב כי מכלול נסיבות העניין מטה את הכף לטובתה של מראענה נגד פסילת מועמדותה.

השופט ד' מ'ינן, בדעת מיעוט, קבע כי התבטאותה של מראענה בנוגע לזיכרון יעקב מהווה קריאה מפורשת להשמדת העם היהודי שיש בה כדי לגבש "מסה קריטית" איכותית המספקת לפסילת מועמדותה. עוד קבע השופט ד' מ'ינן כי התנצלותה של מראענה נעשתה בשפה רפה ולא הוצגה כל ראיה כי היא אינה תומכת עוד במטרות פסולות אלו, וכי בנסיבות אלה לא די בהבעת מורת רוח מן ההתבטאויות האמורות אלא יש לצקת להסתייגות מהן משמעות אופרטיבית.